

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

31 oktober 2000

BELEIDSBRIEF

Ontwikkelingssamenwerking

Beleidsprioriteiten 2000-2001

ingediend door de heer Bert Anciaux,
Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden
en Ontwikkelingssamenwerking

INHOUD

	Blz.
1. Beleid geheroriënteerd	3
2. Een nieuwe blue-print	4
3. Een heroriëntatie van de begroting	8
4. De defederalisering van ontwikkelingssamenwerking	8
5. Verwezenlijkingen in het voorbije jaar	10
6. Plannen voor 2001	13

BELEIDSBRIEF

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

1. Beleid geheroriënteerd

In de **beleidsnota 2000-2004** komen onze intenties tot uiting op het vlak van ontwikkelingssamenwerking. Het Vlaams beleid vertrekt vanuit de ongelijke verdeling van welvaart in de samenleving. Het principe van “duurzame ontwikkeling” komt naar voor als concept dat tegelijkertijd het strikte terrein van ontwikkelingssamenwerking overstijgt en als basis voor een uitgesproken “open beleid”. De uitbouw van het beleid stoelt in de beleidsnota op twee pijlers: vorming, sensibilisatie en educatie enerzijds waarvoor meer studiewerk vereist is, en projecten en programma’s in het Zuiden anderzijds. Naast de bestaande indirecte samenwerking zal Vlaanderen ook aan bilaterale samenwerking doen. Dit zal met een aangepast instrumentarium moeten gebeuren. Als Minister van Ontwikkelingssamenwerking behouden we naast de bevoegdheid een eigen beleid uit te bouwen met eigen middelen, ook de bevoegdheid om de horizontale lijn te promoten en initiëren.

De **actieterreinen** die uit de beleidsnota voortvloeiden waren:

- De indirecte samenwerking objectiveren
- Het opstarten van directe samenwerking
- Het beleid rond educatie, sensibilisatie en vorming uitbouwen
- De politieke dimensie bij de functie van ontwikkelingssamenwerking vorm geven

Na een interne evaluatie en in het perspectief van de begrotingsopmaak 2001 en de meerjarenbegroting voor deze legislatuur, wens ik een nieuwe richting uit te gaan.

Bovenstaande actiepunten blijven waardevol maar moeten in een ander beleidskader worden ingepast.

Aan de basis van dit nieuw beleidskader ligt mijn overtuiging dat westerse landen de ‘klassieke ontwikkelingssamenwerking’ hebben uitgevonden als alibi omdat ze geen eerlijke samenwerking hebben met landen in ontwikkeling. Omdat er geen ernstige en eerlijke monetaire -, economische -, urbanistische -, ecologische -, culturele e.a. samenwerking is, gaan westerse landen op zoek naar een zoethouder, nl. ontwikkelingssamenwerking.

Het is dan ook mijn overtuiging dat Vlaanderen niet gebaat is met een klassiek departement voor ontwikkelingssamenwerking. De klassieke modellen geven immers geen ruimte voor **de volgende troeven** die onmiskenbaar met het Vlaams bestuursniveau verbonden zijn:

- **Het Vlaams beleid rond internationale solidariteit heeft geen verleden:** dit is een uitgelezen kans om een eigen model ('out of scratch') op te bouwen.
- **Het gros van de zogenaamde ontwikkelingsrelevante sectoren zijn Vlaamse bevoegdheden:** binnen Vlaanderen bestaat er waardevolle expertise op het vlak van onderwijs, wetenschapsbeleid, huisvesting, welzijn, milieuzorg en weldra ook landbouw. Het is bijzonder belangrijk (en uitdagend) om deze expertise te integreren in het beleid rond internationale solidariteit.
- **Er is een nauwe band tussen de Vlaamse regering en lokale besturen:** deze moet gebruikt worden om de brug te slaan naar de lokale initiatieven rond internationale solidariteit.

De beleidsnota ontwikkelingssamenwerking vertrok te veel vanuit de traditionele ideeën rond OS. Vraag hierbij was hoe we snel een eigen 'departement OS' kunnen uitbouwen. Ik kom daar nu op terug. Het heeft immers weinig zin om naast een federaal een eigen Vlaams departement uit te bouwen.

Internationale solidariteit is een opdracht voor de hele Vlaamse regering. De taak van de minister voor OS bestaat erin de solidaire samenwerking tussen Vlaanderen en het zuiden te bevorderen of – zo u wil – te ontwikkelen. Hij moet geen minister van ontwikkelingssamenwerking zijn maar een minister die de solidaire samenwerking ontwikkelt; m.a.w. een minister van samenwerkingsontwikkeling. In essentie moet deze opdracht een coördinerende en geen functionele bevoegdheid zijn.

2. Een nieuwe blue-print

Wat volgt wil een nieuwe blue-print zijn voor een Vlaams beleid voor OS.

Dit is enerzijds een breuk met de beleidsnota en de lijnen die we tot hier getrokken hebben omdat we uitdrukkelijk niet van plan zijn een verticaal departement OS uit te bouwen. We moeten niet de ambitie hebben om met Vlaanderen een klassiek beleid rond OS uit te stippelen.

Anderzijds is dit geen breuk met het voorbije jaar omdat vele van de vooropgestelde doelstellingen ook perfect kunnen inpassen in dit nieuwe beleid.

Het vernieuwende element in Vlaamse visie op ontwikkelingssamenwerking zit hem in het feit dat OS enkel dan een toegevoegde waarde kan hebben als het complementair kan werken op de reeds bestaande samenwerking van de Vlaamse regering met partners in het zuiden. Kan dit gerealiseerd worden dan kan men beter spreken van **SAMENWERKINGSONTWIKKELING (SO)**.

Deze visie van SO (i.p.v. OS!) zal moeten vorm krijgen op drie niveaus:

- ❑ een coördinerende en initiërende opdracht binnen de Vlaamse regering
- ❑ een beleid naar de gemeenten toe
- ❑ een politieke invulling van de notie internationale solidariteit

Dit wensen we hieronder kort toe te lichten:

❑ **Een horizontaal beleid binnen de Vlaamse regering**

Willen we in de schoot van de Vlaamse regering een vernieuwend beleid voor OS tot stand brengen, dan moeten we vooral de horizontale lijn uitwerken. De bevoegdheid van de minister voor SO zie ik niet langer als een functionele, wel als een coördinerende bevoegdheid.

Het is aan de minister voor SO om krijtlijnen te trekken en te coördineren: welke landen en/of regio's, het leiden van de bilaterale onderhandelingen rond internationale solidariteit, contacten leggen tussen de partners in het zuiden en de functionele ministers en departementen, het bewaken van de kwaliteit van de projecten...

Een tweede belangrijke taak van de minister van SO is het initiëren van nieuwe en experimentele projecten. De minister van SO moet samen met de departementen en kabinetten van zijn collega's vernieuwende projecten uitwerken die op termijn moeten worden overgenomen door de functioneel bevoegde minister.

De samenwerking 'an sich' blijft de opdracht van de functioneel bevoegde minister. Hij of zij moet projecten opstellen en uitvoeren (¹).

In het verleden hadden de verschillende ministers vaak al projecten rond internationale solidariteit. Het aanstellen van een minister voor SO binnen de Vlaamse regering mag niet tot gevolg hebben dat hij deze initiatieven overneemt. Het aanstellen van een minister voor SO moet wel tot gevolg hebben dat hij de krijtlijnen trekt en waakt over de kwaliteit van de samenwerking.

Voor de verdere uitbouw van deze horizontale lijn rond internationale solidariteit zien we twee goede argumenten:

¹ . Dit valt samen met een andere visie die binnen de literatuur rond IS opgang maakt. IS is niet enkel een opdracht voor de klassieke sectoren als voedselvoorziening, irrigatiewerken, landbouw, geneeskunde e.d. Ontwikkelingssamenwerking heeft ook wel degelijk een rol te spelen op het vlak van 'nieuwe' sectoren milieubeheer, internettoepassingen, managementtechnieken, cultuur en jeugd,...

- (a) In het huidige denken rond internationale solidariteit is niet enkel geld belangrijk. Ook de kwaliteit van de samenwerking wordt steeds belangrijker. Hierdoor wordt de expertise die in de functionele departementen aanwezig is steeds belangrijker. Een horizontale vorm van samenwerking moet de expertiseoverdracht mogelijk maken ⁽²⁾.
- (b) De klassieke verticale departementen zijn historisch gezien de erfgenamen van de overheidsadministraties die zich tegelijkertijd ook met de kolonies bezighielden. Hoewel het denken in deze departementen gelukkig geëvolueerd is, zit er nog altijd iets fundamenteel fout bij dergelijke opbouw. Ontwikkelingssamenwerking was in het verleden al te vaak een financieringsluik. Een uitweg of excuus om binnen de specifieke bevoegdheden zoals onderwijs, milieu, huisvesting en welzijn geen echte solidaire samenwerking te hoeven opzetten. Het is nochtans voor landen in ontwikkeling veel belangrijker om op een gelijkwaardige wijze samen te werken dan op een projectmatige wijze via een losstaand budget gefinancierd te worden. Met ons horizontaal model voor SO willen we de functionele ministers en departementen rechtstreeks sensibiliseren rond internationale solidariteit. We doen zo niet meer ‘ontwikkelingssamenwerking’ maar ‘ontwikkelen de samenwerking’.

□ een beleid naar de gemeenten toe

In heel Vlaanderen worden initiatieven genomen rond internationale solidariteit.

Niet zelden is de gemeente het politiek niveau waarbinnen deze samenwerking plaatsvindt (11.11.11 – de wereldwinkel – lokale afdelingen van NGO’s...).

Sommige gemeentebesturen spelen in op deze dynamieken.

Zo trachten ze de lokale initiatieven te bundelen in een gemeentelijke raad voor OS (GROS).

Bepaalde Vlaamse gemeenten hebben daarnaast een schepen voor OS aangesteld.

Sommige gemeentebesturen doen verder vanuit de gemeentelijke begroting extra inspanningen voor internationale solidariteit.

Voor de vele vrijwilligers, voor de gemeenten in kwestie, voor het buitenlands imago van Vlaanderen maar niet in het minst in het belang van de partners in het zuiden, is het belangrijk dat deze initiatieven kwaliteitsvol zijn.

Verder is het belangrijk dat internationale solidariteit niet zomaar een aparte niche wordt in het lokaal beleid. Ook in het beleid rond internationale solidariteit moet ‘geïntegreerd’ gedacht worden. Er moeten dus kruisbestuivingen zijn met het jeugdwerk, het cultuurbeleid, het onderwijs, enz.

Vlaanderen is een bestuur dat kort bij de gemeenten staat. Deze troef moet uitgespeeld worden. Via **lokale convenanten** rond internationale solidariteit moet getracht worden het lokaal beleid voor SO te promoten, het te stroomlijnen en van eigen aandachtspunten te voorzien.

² . Expertiseoverdracht is trouwens geen ‘one-way’ proces. Ook onze departementen kunnen van niet-gouvernementele of overheidspartners in het zuiden leren.

In dergelijke convenanten zouden de engagementen van de lokale besturen niet enkel moeten bestaan uit de installatie van een GROS, het benoemen van een schepen voor SO en/of een lokale ambtenaar voor OS. Binnen het convenant moet ook aandacht gaan naar de coördinatie van lokale initiatieven rond internationale solidariteit, kruisbestuiving initiëren met de jeugdraad en andere sectoren, programma's rond sensibilisering, vorming en educatie uitwerken en het publiek debat over internationale solidariteit stimuleren,... Naar analogie met het jeugdwerk kunnen we van de gemeenten verwachten dat er een lokaal beleidsplan rond internationale solidariteit wordt opgesteld waarin al deze aspecten (kwaliteitsvoorwaarden) worden verwerkt. De tegenprestatie van de Vlaamse regering is het convenant financieel honoreren.

□ De politieke invulling van het mandaat OS

De minister voor Ontwikkelingssamenwerking of de minister voor Samenwerkingsontwikkeling – moet meer zijn dan een 'projectenboer'.

De wereldverhoudingen zijn niet rechtvaardig. Dit geeft aanleiding tot een wereldwijde ongelijkheid waaraan moet gewerkt worden.

Dit kan door een beleid rond internationale solidariteit uit te bouwen maar ook door de onrechtvaardige structuren en verhoudingen aan te klagen.

Het is niet zo dat Vlaanderen de bevoegdheden heeft om hier rechtstreeks aan te werken. We zitten als deelstaat bijvoorbeeld niet in de algemene vergadering van de VN, we zitten niet rechtstreeks aan de vergadertafel van de Wereldbank, het IMF, de WTO...

Toch heeft de minister die binnen de Vlaamse regering belast wordt met IS de plicht om dergelijke structurele debatten mee te praten. Dit kan door de federale instanties te interpellieren maar ook door het publiek debat op te stoken.

Deze drie krachtlijnen willen we combineren met de uitdagingen die we ons in de beleidsnota stelden:

□ De uitbouw van het beleid rond educatie, vorming en sensibiliseren

□ Het reactiveren en optimaliseren van de werking van het waarborgfonds

De vijf opgesomde punten moeten de basis worden voor een blue-print voor het nieuw Vlaams beleid voor ontwikkelingssamenwerking.

3. Een heroriëntatie van de begroting

Zoals in de memorie van toelichting uitgebreid te lezen staat, werd bovenstaande krachtlijnen al verwerkt in de voorstellen van de begrotingsopmaak 2001. Het budget werd geheroriënteerd in functie van de nieuwe beleidsvisie.

Ten eerste creëerden we een nieuwe basisallocatie (43.01) voor convenanten met gemeentebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Met deze budgetten zal de krachtlijn rond de lokale werking moeten uitgewerkt worden.

Ten tweede is er een nieuwe basisallocatie (30.08) voor subsidies in het kader van het Vlaams beleid voor educatie, vorming en sensibiliseren.

Ten derde activeerden we in oktober de adviescommissie voor het waarborgfonds. De opdracht voor deze commissie is dubbel: ze zal de lopende dossiers moeten adviseren zodat de minister voor ontwikkelingssamenwerking waar nodig beslissingen kan treffen. Verder zal ze op middel lange termijn een advies moeten uitbrengen over het optimaliseren van haar eigen werking. Het krediet voor basisallocatie 51.01 werd licht verhoogd.

Geheel in de filosofie van de horizontale werking willen we al vanaf volgend jaar de andere ministers binnen de Vlaamse regering aanzetten tot meer internationale solidariteit. We maakten hierover een afspraak waarbij de Vlaamse minister voor OS per departement het globale pakket 'internationale werking' in kaart zal brengen. 10% van dit pakket zal in samenspraak met de minister voor OS geheroriënteerd worden richting internationale solidariteit. Momenteel zijn de voorbereidingen hierover al volop bezig. Een voorlopige oefening leerde dat het pakket internationale middelen nu al meer dan zes miljard bedraagt. Als we hier tien procent van nemen komen we aan een bedrag rond de zeshonderd miljoen. Voor deze middelen zullen we een algemene krachtlijnen nota uitwerken. In een volgende fase zal dan bilateraal met de collega's in de Vlaamse regering overlegd worden over de invulling.

Gezien de afspraak binnen de Vlaamse regering een hoop nieuwe middelen vrijmaakt voor internationale solidariteit moeten de beleidskredieten op de basisallocatie 30.05 niet meer op hetzelfde niveau liggen als in 2000. Hier opteerden we om de gesplitste ordonnanceringskredieten gevoelig te toenemen. Hierdoor wordt het mogelijk om de engagementen uit vorige jaren versneld op te nemen. Dit creëert dan weer mogelijkheden voor nieuw beleid in het jaar 2002.

4. De defederalisering van ontwikkelingssamenwerking.

Bij de opmaak van de voorstellen voor begroting 2001 was het nieuwe akkoord over de staatshervorming nog niet gesloten. Dit akkoord stelt nochtans ondubbelzinnig: *De ontwikkelingssamenwerking zal vanaf 2004 worden overgeheveld in zoverre ze betrekking heeft op de gewest- en gemeenschapsbevoegdheden.* De Vlaamse onderhandelaars komen hiermee tegemoet aan een passus uit het Vlaams regeerakkoord.

Dit biedt uiteraard enorme mogelijkheden voor de toekomst. In het belang van onze partners in het zuiden zal het belangrijk worden om 2004 degelijk voor te bereiden.

Ten eerste zal een strikte tijdsplanning moeten aangehouden worden. De overheveling moet een feit zijn bij het begin van 2004. Daarom zullen de bijzondere wetten die de overheveling juridisch regelen gestemd moeten worden in het jaar 2001. Dit samen met hele pakket maatregelen die in de akkoorden werden afgesproken.

Zowel ter voorbereiding van de bijzondere wetten in 2001 als de de facto overdracht in 2004, zal intens moeten gewerkt en overlegd worden tussen het Vlaams en federaal bestuursniveau. Het is inderdaad belangrijk dat onze partners in het zuiden niet het slachtoffer worden van een interne Belgische kwestie, nl. de organisatie van de overheveling van ontwikkelingssamenwerking. Daarom zal ik het initiatief nemen om een 'task-force' in het leven te roepen met onafhankelijke experts en vertegenwoordigers uit Vlaanderen en federaal.

Deze groep zal de opdracht krijgen de overheveling grondig voor te bereiden en te begeleiden. Het zal belangrijk zijn om de werkzaamheden regelmatig terug te koppelen in deze commissie. Het beleid vanaf 2004 moet meteen op goede sporen staan en we mogen niet het risico lopen te improviseren. De inhoudelijke invulling zal dan ook geleidelijk aan duidelijk moeten worden.

De krachtlijnen die we hierboven uitwerkten zullen wel de basis worden voor het beleid in 2004.

Er kan dan ook geen sprake van zijn dat we afstappen van de horizontale uitbouw van ontwikkelingssamenwerking. Hét argument voor de defederalisering is het feit dat expertise steeds belangrijker wordt in internationale samenwerking. Deze expertise is niet aanwezig binnen een verticaal departement ontwikkelingssamenwerking maar wel binnen de functionele departementen, in casu bij de gemeenschappen en gewesten. Het zal dan ook de uitdaging worden om de traditionele ontwikkelingssamenwerking op structurele wijze te verrijken met de expertise binnen de departementen van de Vlaamse Gemeenschap. Dit zal moeten gebeuren door de horizontale lijn binnen de Vlaamse regering verder uit te bouwen. We mogen de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking niet in een kastje steken.

Dit past trouwens volledig binnen de filosofie van de samenwerkingsontwikkeling. De hele regering heeft een opdracht naar internationale solidariteit toe. De internationale samenwerking met partners in het zuiden mag niet louter bepaald worden vanuit onze agenda's.

5. Verwezenlijkingen in het voorbije jaar

5.1. Inleiding

Toen de Vlaamse regering na de verkiezingen van 13 juni 1999 de keuze maakte om ontwikkelingssamenwerking te ‘ontkoppelen’ van het algemeen buitenlands beleid, creëerde dit hoge verwachtingen. 2000 was dus het allereerste werkjaar van de Vlaamse minister voor Ontwikkelingssamenwerking. De hoofdpdracht bestond er dit jaar in de eerste stappen te zetten in de richting van een eigen specifiek beleid op het vlak van ontwikkelingssamenwerking, onder meer door inventarisering en objectivering van interventies en door reflectie.

5.2. Projectfinanciering

De hoofdmoot van de middelen ging in 2000 naar projectfinanciering. Hier werd de keuze gemaakt om dit jaar voor de eerste keer te starten met directe samenwerking naast de reeds bestaande samenwerking met niet-gouvernementele partners.

Voor dit eerste jaar werd er zo’n 60 miljoen uitgetrokken voor de **directe samenwerking**. Er werd gekozen om directe samenwerking op te zetten met Zuid-Afrika. Op basis van een doelmatigheidsanalyse en in rechtstreekse samenspraak met het Financial Department en Foreign Affairs van Zuid-Afrika werd een nog verdere geografisch afbakening afgesproken. Uiteindelijk werd aan de regeringen van de provincie Vrijstaat en de Noordelijke provincie gevraagd om projecten in te dienen die in aanmerking zouden komen voor de eerste directe samenwerkingsverbanden.

De beslissing i.v.m. de projecten die uiteindelijk zullen worden gesubsidieerd in het kader van de directe samenwerking wordt in het najaar genomen.

Ook inzake de samenwerking met Chili werd de opdracht gegeven om een doelmatigheidsanalyse uit te voeren.

Een geografische en thematische afbakening werd eveneens uitgewerkt voor de projecten van **niet-gouvernementele partners**. Ook de inhoudelijke beoordelingsindicatoren voor de projecten werden vastgelegd, zodat een objectievere beoordeling mogelijk wordt.

Het overgrote deel van de projecten past in dit referentiekader, toch zijn enkele piloot- of **hefboomprojecten** buiten dit kader goedgekeurd. Het moest hier dan wel gaan om projecten die sterke resultaten beogen, van hoog maatschappelijk belang zijn of aan een urgente maatschappelijke nood beantwoorden. We denken hier bijvoorbeeld aan het “Centro Neotropico Sarapiquis” in Costa Rica.

5.3. Educatie en sensibilisatie

Op het vlak van **educatie en sensibilisatie** hebben we vastgesteld dat de Vlaamse Overheid op dit vlak nog weinig ervaring heeft. Vooraleer men een beleidslijn ging uitschrijven werd het wijselijk geacht om eerst een studie te maken van al de bestaande initiatieven op het vlak van educatie en sensibilisatie. Dit inventarisatieonderzoek dat in 2000 wordt afgerond, zal als basis dienen voor 2001, wanneer er een aparte basisallocatie rond dit thema wordt voorzien, een duidelijk beleidskader uit te werken.

Dat wil natuurlijk niet zeggen dat er in 2000 geen initiatieven zijn genomen op het vlak van educatie en sensibilisering.

- Ten eerste werd er steeds uitdrukkelijk op toegekeken dat er binnen de ingediende projecten een substantieel onderdeel werd besteed aan educatie en sensibilisering.
- Ten tweede werden enkele initiatieven gesubsidieerd die deze opdrachten specifiek tot doel hebben. We vermelden hier oa. VLIO, PHOS, IPS en de Stichting Filip Decock vzw

5.4. Waarborgfonds

Een dossier waar er na meer dan een jaar terug beweging in kwam is dit van het waarborgfonds. **Het waarborgfonds** is onder de vorige Vlaamse regering in het leven geroepen met de bedoeling een waarborg toe te kennen aan ontwikkelingsfondsen die kleinschalige en sociaal-economische projecten en investeringen in de ontwikkelingslanden willen stimuleren.

Dit waarborgfonds is echter nooit goed van de grond gekomen door de lange procedure die de ontwikkelingsfondsen moeten doorlopen om erkend te worden, alsook de lange weg die de dossiers moeten afleggen.

De adviescommissie die alles moet begeleiden is ondertussen reeds meer dan 12 maanden inactief. Met het oog op de afhandeling van enkele lopende dossiers werd in het najaar de waarborgcommissie, die de dossiers beoordeelt, terug samengesteld. Deze nieuwe commissie heeft ook nog een tweede taak. Ze moet op langere termijn reflecteren hoe de samenstelling en werking van deze adviescommissie vereenvoudigd en versoepeld kan worden, alsook moet het nadenken hoe het een ruimer doelpubliek kan aanspreken.

5.5. Reflectie

Daar het de wens is om de expertise, die op het vlak van ontwikkelingssamenwerking in Vlaanderen bestaat, te betrekken bij het eigen Vlaamse OS-beleid, werd in het najaar voor de eerste keer een **resonantiegroep** bijeen geroepen om in een open dialoog het gevoerde beleid te bespreken. Deze resonantiegroep zal in de toekomst op regelmatige basis samenkomen om de evolutie op het vlak van het Vlaamse OS-beleid te bediscussiëren.

Op ambtelijk vlak werd een reflectiegroep opgericht om de horizontale lijn te initiëren en te coördineren. Deze vergadering kwam tot hiertoe tweemaal samen. In het licht van de heroriëntering zal onderzocht worden welke rol dit orgaan dient te spelen in de verdere uitbouw van de horizontale lijn.

5.6. Politiek

Op politiek vlak heeft de Vlaamse regering met succes de **defederalisering** van ontwikkelingssamenwerking aangekaart bij de onderhandelingen met de federale regering. Verder werd in het jaar 2000 de steun aan de werking van VVOB verder gezet.

De interne reflectie mondde uit in de **heroriënteringsnota**, waarvan sprake in hoofdstuk 1. Die nota ligt aan de basis van de uitwerking van de horizontale lijn en de gemeentelijke convenanten.

6. Plannen voor 2001

6.1. Een coördinerende en initiërende opdracht binnen de Vlaamse regering

Het is vooral op het vlak van het derde deel van het Beleidsplan 2000-2004, met name “De acties en projecten in landen in ontwikkeling” dat we een vrij radicale heroriëntering hebben voorgesteld. De principes van partnership en medebeheer blijven hier centraal staan, maar de uitvoering van het beleid wordt in belangrijke mate bij de bevoegde ministeries gelegd.

Als Minister van Ontwikkelingssamenwerking zullen we ten volle onze verantwoordelijkheid nemen om de samenwerking te initiëren: met partners in het Zuiden zullen samenwerkingsakkoorden onderhandeld en afgesloten worden die de krijtlijnen worden waarbinnen de collega's uit de Vlaamse regering hun initiatieven kunnen uitvoeren. De **directe samenwerking** zal en moet goed gecoördineerd worden, en we zullen toezien op de kwaliteit van de uitvoering. In de onmiddellijke toekomst zullen extra middelen vrijkomen om het uitvoeringskader te versterken opdat zowel de verticale functie (coördinatie, initiatie, evaluatie) als de horizontale functie (uitvoering) kwalitatief wordt ondersteund.

De Minister van Ontwikkelingssamenwerking coördineert en adviseert zijn collega's, en treedt in directe samenwerking met partnerland(en). De ondersteuning voor dit beleid wordt geplaatst bij de Administratie Buitenlands Beleid (ABB) die zich onder meer zal doen bijstaan voor de omkadering van initiatieven op het terrein en voor technische aangelegenheden door de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB).

In totaal zijn er 62.3 miljoen kredieten voor VVOB werkingskosten. De kredieten voor projecten worden bepaald op 100 miljoen. Daarmee wordt – zoals afgesproken – een signaal aan de collega-ministers gegeven om zelf hun verantwoordelijkheid op te nemen inzake internationale solidariteit, te beginnen bij de besteding van 10% van hun budget voor internationale samenwerking. Dit laatste zal met inbegrip van de gelden voor internationale werking van de VOI's gebeuren. Daardoor zullen aanzienlijk méér middelen vrijkomen voor internationale solidariteit. De besteding ervan dient te gebeuren binnen de door ons getrokken krijtlijnen en met aandacht voor de kwaliteit van de uitvoering. In het najaar 2000 grijpen er werkgroepenvergaderingen tussen de kabinetten plaats. Tevens zullen wij bilateraal overleg plegen met elk van de Ministeries inzake de invulling van hun 10%.

De 100 miljoen zal voornamelijk aangewend worden voor het nakomen van eerder aangegane engagementen, voor het verderzetten van de in 2000 opgestarte directe samenwerking en voor het creëren van mogelijke randvoorwaarden bij de uittekening van het horizontale beleid.

De eerder genoemde **resonantiegroep** inzake Vlaams ontwikkelingsbeleid zal minstens driemaal per jaar samenkomen om vanuit een breder kader terug te koppelen.

6.2. Een beleid naar gemeenten toe

Er gebeurt reeds heel wat op gemeentelijk vlak inzake internationale solidariteit. De samenwerking in Vlaanderen met lokale overheden is vanzelfsprekend omdat Vlaanderen nu reeds erg dicht bij de gemeenten staat. In de beleidsnota wordt verwezen naar het groeipotentieel van initiatieven op het vlak van solidariteit en internationale samenwerking

door lokale besturen. Dit in samenwerking met de Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG). We ontwikkelen bijgevolg een beleid van **convenanten rond internationale solidariteit** met gemeentebesturen in het kader van banden tussen gemeenten in Vlaanderen en gemeenten in het Zuiden. Hiermee wensen we de initiatieven die genomen of politiek ondersteund worden door gemeenten, zoals het aanduiden van een schepen, het aanstellen van een GROS, de steun aan wereldwinkels, 11.11.11 en lokale NGO's, te versterken en te verbreden. Tevens betrekken we zo de lokale bevolking bij het Vlaams beleid voor internationale solidariteit.

Specifiek willen we de uitvoering van gemeentelijke convenanten met lokale partners in het Zuiden zien in het kader van goed omschreven projecten van duurzame ontwikkeling waarbij het beleid duidelijk wordt geïntegreerd. Op die manier hopen we op gemeentelijk niveau een kruisbestuiving te bewerkstelligen met het jeugdwerk, het cultuurbeleid, het onderwijs, milieubeleid, aankoopbeleid enz, maar ook de discussie omtrent de ontwikkelingen in de wereld en asielbeleid een bredere basis geven. Naar analogie met het jeugdwerk verwachten we van de gemeenten dat er een lokaal beleidsplan rond internationale solidariteit wordt opgesteld waarin al deze aspecten en de kwaliteitsvoorwaarden worden verwerkt. De tegenprestatie van de Vlaamse regering is het covenant financieel honoreren.

Voor dit luik hebben we 100 miljoen beschikbaar in 2001 waarmee we een tiental convenanten kunnen subsidiëren. In samenwerking met VVSG zullen we bij de Vlaamse gemeenten projectvoorstellen opvragen.

6.3. Een beleid van sensibilisatie en educatie

Het **creëren van een voldoende ruim maatschappelijk draagvlak** door vorming, sensibilisatie en educatie is een plicht die we ernstig nemen, zodat de burgers zich bewust zijn van hun bijdrage in deze samenwerkingsontwikkeling. Daarnaast betrekken we het middenveld in de uitvoering van projecten, en coördineren we projecten van sensibilisatie op provinciaal en gemeentelijk niveau. Met onze heroriëntering leggen we de nadruk op het samengaan van initiatieven inzake internationale solidariteit en het noodzakelijk daaraan toegevoegde luik rond sensibilisatie. Globaal genomen moet minstens 10% van het totale budget voor ontwikkelingssamenwerking gaan naar sensibiliseren en educatie in Vlaanderen. We voorzien voor 2001 een budget van 50 miljoen. Momenteel loopt er een studie die alle bestaande projecten en acties in kaart brengt. Op basis van die studie en verder overleg worden de krijtlijnen voor het subsidiebeleid 2001 getrokken.

6.4. Een politieke invulling van de notie internationale solidariteit

Vlaanderen is geen grote partner in de wereld van de ontwikkelingssamenwerking. Vlaanderen kan totnogtoe ook geen lidmaatschap claimen bij de internationale gemeenschap. Bijgevolg dient Vlaanderen zich sterk te maken op kwalitatief vlak. Die kwaliteit zoeken wij in de eerste plaats in de relaties zelf: tussen mensen, tussen gemeenten, tussen overheden, kortom in **samenwerkingsontwikkeling**. Inzake internationale solidariteit gaan die relaties uit van een duidelijke Vlaamse identiteit, met een respectvolle en open geest naar een volk en haar overheid in het Zuiden. Hierbij willen wij onze kennis inzake lokaal bestuur in

Vlaanderen delen met partners in het buitenland, en bijdragen aan de ontvoogding van mensen en versterking van de democratie.

Met betrekking tot **geografische concentratie** spraken wij van Noordelijk en Zuidelijk Afrika, en zullen wij de politieke en omgevingsfactoren onderzoeken. De huidige samenwerking bevindt zich voor het overgrote deel in Zuid Afrika en Chili. Met de middelen die we ter beschikking hebben, dringt zich een verdere concentratie op. Zulke geografische focus wordt in de eerste plaats op Zuid Afrika, mét de erkenning van de rol van Zuid-Afrika als motor voor veranderingen in de regio Zuidelijk Afrika. Ik wil daarom de mogelijkheid van trilaterale relaties, met name Vlaanderen - Zuid-Afrika en een land in Zuidelijk Afrika verder onderzoeken. Anderzijds is het niet onze bedoeling om goed lopende samenwerkingsverbanden in gevaar te brengen en diegenen die initiatief nemen te ontmoedigen, zodra er middelen voorhanden zijn en er voldoende ontwikkelingsdynamiek van de initiatieven uitgaat.

Naast een geografische concentratie zullen wij ook een **thematische vernieuwing** door te voeren, door op een verkennende manier te vertrekken vanuit alle departementen. Contacten in het kader van Internationale Solidariteit moeten in de nabije toekomst verduidelijken welke troeven Vlaanderen kan uitdragen die op het terrein de kansen op slagen vergroten. Het gaat hierbij om vernieuwende technieken in onderwijs, gezondheidszorg, welzijn, cultuur maar ook jeugd, leefmilieu enz. Zo zijn de technieken die in Vlaanderen ontwikkeld zijn zeer relevant in het kader van interventies in het Zuiden. Tevens willen via de internationale samenwerking in het algemeen het gezichtsveld van Vlaanderen naar de wereld verbreden, om betere en méér technieken te ontwikkelen die dienstig zijn voor ontwikkelingssamenwerking.

Vlaanderen is bevoegd voor de meeste ontwikkelingsrelevante sectoren. De **verhouding met federaal beleid** vertrekt van een politiek standpunt, verwoordt in het regeerakkoord waar duidelijk sprake is van een overheveling naar de gewesten van de financiële middelen die de federale overheid besteedt aan ontwikkelingssamenwerking in het verlengde van de bevoegdheden van gemeenschappen en gewesten. Dit standpunt werd intussen bevestigd door de recente akkoorden i.v.m. de staatshervorming. Wij zien deze verdere stap in de staatshervorming uiteraard positief in. We zoeken vooral complementariteit door goede afspraken en constructieve samenwerking. Daarom wensen we een Taskforce op te zetten die de overheveling van ontwikkelingssamenwerking naar Vlaanderen gedurende de komende jaren begeleidt. Hierboven gingen we hier dieper op in.

De politieke alertheid betekent voor ons ook een **gewetensfunctie** uitoefenen binnen de regering, zowel op internationale en andere fora i.v.m. internationale solidariteit. Ethische codes in de handel, maar ook met betrekking tot investeren, aankoopbeleid, gebruik van grondstoffen, respectvol omgaan met andere culturen enz. Het moet duidelijk zijn dat Vlaanderen geenszins aan gebonden hulp wenst te doen.

In de begroting voor 2001 voorzien we 8 miljoen voor uitgaven m.b.t. initiatieven van de Vlaamse Minister bevoegd voor ontwikkelingssamenwerking zoals zendingen en ontvangsten. Met hetzelfde krediet wens ik tevens een colloquium te organiseren inzake vredesproblematiek.

6.5. Waarborgfonds inzake internationale solidariteit

Naast de hierboven genoemde interventies zullen we de steun verhogen aan initiatieven in het Zuiden inzake het verlenen van micro-kredieten. De Waarborgverlening aan projecten in het buitenland wordt verhoogd met een tegenwaarde van 10 miljoen waardoor ongeveer 200 miljoen aan leningen en gebruikskredieten kunnen gewaarborgd worden.

Een nieuw samengestelde commissie zal adviseren over lopende dossiers en een advies uitbrengen over het toekomstig functioneren van het waarborgfonds. Met name is het de bedoeling om de administratieve procedures te vereenvoudigen, en het bestaan en nut van het fonds kenbaar maken aan NGO's en mogelijke gebruikers.